

Sainciuc: Grafică de carte pentru copii. Lumina, 2019), v katerem je več kot dvesto avtorjevih ilustracij s komentarjem v romunskem in angleškem jeziku.

Čilski pisatelj Antonio Skármeta in španski ilustrator Alfonso Ruano sta avtorja knjige *The Composition* (Spis) iz leta 2005. Knjigo o tem, kako doživljajo mladi vojaško diktaturo, opiše Ritwik Ghosh v prispevku *Reflections on the Aesthetics of Antonio Skármeta's Picturebook, The Composition* (Premisleki o estetiki v slikanici *Spis* Antonija Skármeta).

Mednarodna mladinska knjižnica v Münchnu, IJB, je pripravila raziskavo odnosa med literaturo za mladostnike in družbo. Projekt je potekal v dveh oblikah, v obliki pogovorne delavnice, v katero so bili vključeni pisatelji, in v obliki literarnih taborov za mlade med petnajstim in osemnajstim letom. Na pogovorni delavnici, ki je bila zaradi epidemije samo ena, so pisatelji, novinarji in blogerji od vsepovsod razpravljali o političnih aspektih mladinske literature, kaj lahko mladinska literatura doprinese družbi, ali lahko vpliva na mladostnikov pogled na svet, ali socialne vsebine vplivajo na njihovo razmišljanje o pravici, politiki in o podobnih vprašanjih. Na literarnem taboru, ki je potekal v treh sekcijah z naslovi: *Svet je krivičen. Pokažite nam tekste, ki so vas premaknili* in *Rešimo svet*, so strokovnjaki z mladimi v prvi sekciji razpravljali o krivicah in o knjigah na to temo, v drugi sekciji o knjigah, ki so se posamezne mlade bralce še posebej dotaknile in so jih zato izbrali za predstavitev na taboru, v tretji sekciji, z motom *Rešimo svet*, je potekalo razpravljanje o boljšem svetu. Organizirani sta bili novinarska delavnica z intervjuji v živo po mestu in delavnica empatičnega pisanja. Literarni tabor se je dogajal v Hiši literature (Das Literaturhaus) v Münchnu. Christiane Raabe, direktorica IJB, je v prispevku *LiteratureCAMP*,

»*The World Is Unjust*«: *Show Us Texts That Move You* (LiterarniKamp, »Svet je krivičen«: Pokažite nam tekste, ki so vas premaknili) poudarila uspešnost projekta, ki ga bodo še nadgradili in z njim nadaljevali po vsej državi. Podrobnejše informacije o taboru so dostopne na spletu www.literaturhaus.muenchen.de/literaturcamp/ in www.instagram.com/lit.camp/

V rubriki Fokus IBBY, ki jo pripravlja Liz Page, je poročilo o virtualnem zasedanju IBBY skupščine, na kateri so bili izvoljeni člani izvršnega odbora, predsednik IBBY, ki bo ponovno Mingzhou Zhang iz Kitajske, predsednica žirije za Andersenovo nagrado, ki bo tudi ponovno Junko Yokota iz ZDA, ter za glavna urednika revije *Bookbird* tudi drugič izvoljena Janelle Mathis in Petros Panaou, oba iz ZDA. Članica mednarodne žirije za Andersenovo nagrado 2020 Viviane Ezratty je napisala izčrпно poročilo o delu članov žirije, med katerimi je bila tudi dr. Tina Bilban. Žirija se je za končno odločitev sestala v IJB v Münchnu.

Tudi tokrat so v vsaki številki na dopisnicah objavljene mladinske knjige, na katere želijo opozoriti sekcije iz vsega sveta. IJB pa pripravi krajšo predstavitev strokovnih knjig o mladinski književnosti.

Tanja Pogačar

NAGRADA KRISTINE BRENKOVE ZA IZVIRNO SLOVENSKO SLIKANICO 2021

Žirija v sestavi: akademski slikar in stripar Ciril Horjak, Maja Logar, vodja službe za mlade bralce v Mariborski knjižnici, in Darka Tancer-Kajnih (predsednica), urednica strokovne revije *Otrok in knjiga*, je pregledala 23 na razpis prispelih slikanic in na svoji prvi seji

22. oktobra 2021 nominirala 7 slikanic za nagrado in priznanji nove poti.

Žirija je na seji 9. novembra soglasno sprejela odločitev o dobitnici nagrade in prejemnicah dveh priznanj:

- nagrado Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico prejme slikanica **Osamosvojitev**
- priznanje nove poti za drugačnost prejme slikanica **Debela pekovka**
- priznanje nove poti za inovativnost prejme slikanica **Fant iz papirja**

Utemeljitev žirije:

OSAMOSVOJITEV. Avtorica besedila **Nataša Strlič**, avtor ilustracij **Damijan Stepančič**. Miš založba, 2020.

V knjigi sta moči združila kustosinja in zgodovinarica Nataša Strlič ter večkrat nagrajeni ilustrator Damijan Stepančič. V sodelovanju z Muzejem novejšje zgodovine jo je izdala založba Miš ob 30-letnici slovenske države. Knjiga ponuja slikovit vpogled v dogajanje, življenje in vzdušje v Sloveniji med letoma 1980 in 1992. Razdeljena je na enajst poglavij, ki zajemajo obdobje od Titove smrti do prve olimpijske medalje za Slovenijo. Vsako poglavje uvaja krajše besedilo z nanizanimi zgodovinskimi dejstvi, ki mu sledijo pogosto humorno naravnane ilustracije in kratki opisi ključnih dogodkov ter oseb. Knjiga, ki naj bi bila prvenstveno namenjena mlajšim bralcem, je nedvomno zelo zanimiva tudi za odrasle, saj prinaša kronološki pregled prelomnih dogodkov, ki naj bi jih poznal Slovenec, pa tudi obilico zanimivih podatkov iz takratnega kulturnega, znanstvenega, športnega, gospodarskega in socialnega življenja. Knjiga je zelo primerna za skupno, medgeneracijsko branje v domačem okolju in za različne medpredmetne povezave v šoli, saj napotuje k nadaljnjemu pripovedovanju in raziskovanju. Napisana je v ideološko nevtralnem tonu, poudarja pa takratno

enotnost slovenskega naroda. Slikanica kljub nekaterim zamolčanim dejstvom (npr. usoda izbrisanih) prepričljivo predstavi pot Slovenije v demokracijo in samostojno državo.

Osamosvojitev je tudi odlična vizualna enciklopedija enega od najpomembnejših korakov v slovenski zgodovini. Je neke vrste časovni stroj. Vsem, ki so odcepitev spremljali iz prve roke, bo obudila, tistim, ki so jo zamudili, pa prvič predstavila niz podob in dejstev o poti Slovenije v državnost. Stepančičeve risbe so hitre, sveže in varljivo enostavne interpretacije dokumentov, fotografij in simbolov. Slikanica je polna domiselnih likovnih rešitev: ilustracije, nanizane ob poenostavljeni stezi za bob, pripovedujejo o času olimpijskih iger v Sarajevu, fotograf v teku je postavljen ob znamenito fotografijo aretacije četverice, tank, ki je prišel v roke teritorialcev, in ladja, ki bo odpeljala vojake JNA, sta narisana v živ rob strani.

Čeprav risane tudi s pomočjo arhivskih fotografij, imajo ilustracije svojo poetiko, ki poustvarja razpoloženje takratnega časa. Pri ponovnem branju razkrivajo vedno nove podrobnosti. Naslovnica, prosto narisana po znameniti fotografiji Joca Žnidaršiča, je spektakularna in prenese tudi z zlato folijo ozaljšan naslov. Pričara zanos slovenske zgodbe.

Knjigo je žirija kljub obsegu (60 strani) uvrstila med poučne slikanice. Delež ilustracij (več kot 150) ustreza razpisnim pogojem za izvirno slovensko slikanico. Žirija je prepričana, da je *Osamosvojitev* dragocen likovno-tekstovni monolit.

DEBELA PEKOVKA. Avtor besedila **Peter Svetina**, avtor ilustracije **Peter Škerl**. KUD Sodobnost International, 2020 (Gugalnica; Zbirka najboljših slikanic).

Duhovita ljubezenska zgodba o debeli pekovki Margot, ki tako zelo obožuje

marmelado, da zleze v krof, in slikarju Frideriku, ki želi naslikati ves svet, bralca presenetiti. S fantazijskimi in nonsensnimi prvini, situacijsko komiko in iskrivimi dialogi zgodba ni samo zabavna, ampak nosi tudi globlje sporočilo, zaradi česar lahko govorimo o naslovniško odprtem besedilu. Večkrat nagrajeni Peter Svetina je s svojimi domišljijsko bogatimi, jezikovno igrivimi ter filozofsko poantiranimi besedili pogosto uspel nagovoriti tako mlade kot odrasle bralce.

Slikanica *Debela pekovka* sporoča, da ljudje na svet gledamo različno, kar je lahko dragocena obogatitev našega obzorja in življenja, saj se raznovrstni pogledi lahko dopolnjujejo in celo sobivajo, najlepše seveda takrat, kadar smo zaljubljeni.

Besedilo ima nenavadna književna junaka, ki sta po zunanosti daleč od današnjih stereotipov o lepoti. Ona kar kipi od debelosti, ki je posledica brezmejne sladkosnednosti, a s svojo simpatično prizemljenostjo osmisli življenje zasanjanemu slikarju. Ta šele ob njej in njenem dojemanju sveta uspe realizirati tudi svoj umetniški talent.

V tej nenavadni slikanici sta likovni in besedilni del povezana v neločljivo celoto. Peter Škerl mojstrsko obvladuje risbo, barvo, kompozicijo in ritem slikovne pripovedi. Mestne ulice in notranjščine stavb so narisane skoraj kubistično, vedute in interierji so zgoščeni v obrnjenih perspektivah. V zgodbi srečamo tudi gospoda Konstantina izpred štirinajstih let. Škerl je ustvaril bogat likovni svet, ki ima tudi elemente absurda in duhovit, morda celo rahlo erotičen zaključek. Ne moremo se znebiti občutka, da je slikanica skoraj toliko kot bralce presenetila tudi avtorja sama.

Peter Škerl v letošnjem naboru slikanic, ki so se potegovale za nagrado, izstopa po številu kvalitetnih izdelkov. Ob *Debela pekovka* je z vrhunskimi

ilustracijami obogatil še slikanice *Drevo in ptica*, *Rajski vrt* in *Povodni mož*.

FANT IZ PAPIRJA. Avtor besedila **Nejc Gazvoda**, avtorica ilustracij **Hana Jesih**. Hibird Books, 2021.

Fant iz papirja je Gazvodov literarni prvenec na področju mladinske književnosti. Uveljavljen režiser, dramatik in pisatelj v svojih dramskih delih za odrasle zajema snov najpogosteje iz vsakdanjega življenja, v proznih delih pa so prisotne tudi fantazijske prvine.

Slikanica *Fant iz papirja* na metaforičen način pripoveduje, kaj se lahko zgodi, ko se srečata dva zelo različna svetova – svet iz papirja in svet iz črnila. Fant iz belega papirja se zaljubi v deklico iz črnila, ki živi v hiši nasproti njegove. Čeprav ga mati svari, naj se zaradi njene oz. njihove drugačnosti ne družijo z njo, ga deklčina skrivnostnost neustavljivo privlači. Šele ob njej prvič zagleda tudi svojo pravo lastno podobo. Fant in deklčina za svojo prepovedano naklonjenost najdeta rešitev, ki morda ne pripelje do srečnega konca, ampak samo do lepe zgodbe. Besedilo je zaradi poetičnosti in simbolike, ki dopušča različne interpretacije, naslovniško odprto.

Hana Jesih je že z diplomskim delom – ilustracijami Camusovega *Tujca* – pokazala, da zna uresničiti nenavadne zamisli. Mladi avtorici je v slikanici *Fant iz papirja* uspelo z uporabo temeljnih likovnih elementov in materialov pričarati zgodbo o ljubezni in sovraštvu. Z mečkanjem papirja, s spretno uporabljanim izrezom, s črnimi in belimi črtami je ustvarila enostavne, a močne likovne rešitve. Snovalci knjige so velik trud posvetili premišljeni izbiri papirja in tiskarskih materialov, s čimer so dosegli globoke žametne črnine in tople beline. Beseda in podoba sta v *Fantu iz papirja* izvirno in neločljivo povezani.

DREVO IN PTICA. Avtorica besedila **Andreja Borin**, avtor ilustracij **Peter Škerl**. Mladinska knjiga, 2021.

Pesnico, ilustratorko in kustosinjko Andrejo Borin poznamo po odličnih avtorskih slikanicah, a tudi ustvarjalno sodelovanje z vrhunskim in likovno raznovrstnim ilustratorjem Petrom Škerlom ni novo. Povezuje ju sorodno občutenje in razumevanje sveta. Slikanica *Drevo in ptica* je prežeta z izjemno subtilnim doživljanjem narave in z bogato domišljijo. Je poklon povsem običajnemu vsakdanu, ki drhti od impresije trenutka. Je ena sama lepota in »v nedogled čisto tanka, drobna sled«.

Slikanica vsebuje petnajst pesmi podob in občutij, ki nagovarjajo tako otroke kot mladostnike in odrasle ter na različnih ravneh vodijo v razmisleke in zavedanje o vznemirljivosti življenja. Jezik pesmi Andreje Borin je preprost, razumljiv in s svojo sporočilnostjo hkrati poetičen. V vsaki pesmi živita vzdušje in ritem celotne knjige, ki ju ilustracije tako samoumevno podpirajo, kot da bi nastajale hkrati z besedilom. Ilustracije pesmim široko odpirajo možnosti doživljanja in interpretacije.

Škerlov izbor barv je tokrat zelo sončen, bogate likovne prostore ustvarja tudi z močnimi komplementarnimi barvami, nekatera upodobljena razpoloženja pa, kot da prihajajo tudi iz njegovih drugih slikanic, vendar samo s posameznimi elementi, ki poudarijo avtorjevo lastno ustvarjalno povezanost. Čarobno barvita in estetsko privlačna slikanica učinkuje kot izjemno harmonična pesniško-likovna celota.

NEGOTOVE PESMI. Avtorica besedila **Barbara Gregorič**, avtor ilustracij **Damijan Stepančič**. Mladinska knjiga, 2020.

Negotove pesmi uveljavljene ustvarjalke otroške in mladinske književnosti z bogatim pesniškim opusom so bile letos

nominirane že za Levstikovo nagrado in za večernico. Čeprav upesnjujejo predvsem neprijetna, temnejša občutja (npr. žalost, jezo, strah, negotovost, osamljenost ...), pesnici uspeva s pomočjo živali oz. njihove življenjske izkušnje in modrosti obupan prvoosebni pesniški subjekt vedno znova potolažiti in opogumiti. Pesmi zato kljub resni tematiki priklicujejo optimizem, z duhovitimi domislicami pa uspešno rahljajo različne čustvene stiske. *Negotove pesmi* mladim med vrsticami sporočajo tudi to, da premagovanje negotovosti omogoča osebnostno rast.

Pesmi mojstrsko dopolnjuje 23 igrivih in hkrati skrivnostnih podob Damijana Stepančiča. Zadržana paleta terciarnih barv daje vtis starih tiskov. Iz ropotarnice vizualnega spomina je Stepančič potegnil flaminga, metulja, profil Indijanca, bika in risbo celic iz biologije. Podobe so včasih prikazane v silhueti, spet drugič v bližnji perspektivi. Znotraj vsake je ilustrator napravil navpično delitev. Na desni strani so besedila pesmi na nekaj mestih postavljena celo v narisani okvir. Likovna oprema je izrazito samosvoja, a hkrati povsem ukrojena po meri pesmi. Deluje hudomušno in hkrati resno. Gre za zelo uspešno kombinacijo besed in podobe. Že naslovnica s smešnimi brki in deljenim napisom *Negotove pesmi* napove, da slikanica sama sebe ne jemlje povsem resno, a bralcu ponuja še kako resne razmisleke.

OZIMNICA. Avtorica besedila **Nina Mav Hrovat**, avtorica ilustracij **Marta Bartolj**, Založba Zala, 2021.

Slikanica avtorice Nine Mav Hrovat in ilustratorke Marte Bartolj je igrivo topel jesenski potep živalske družične ob nabiranju lešnikov, delu, premagovanju utrujenosti, počitku in vedno znova priklicani spodbudi za nadaljevanje. Ilustratorske sekvence si mestoma skoraj stripovsko sledijo in slikanico

izmenjujoče in pestro sestavljajo v kolaže celostranskih izrisov in drobnih situacijskih dodatkov. Vključujejo različne risarske perspektive, pomembne drobne elemente za ustvarjanje vzdušja in polnjenje dogajalnih prostorov ter zanimive zdrse iz kadra, ki spodbujajo k ugibanju in nadaljnjemu branju. Značaji in razpoloženja živalskih junakov so upovedno in ilustratorsko prečiščeni, pestri in duhoviti.

Ponavljajoči ritem bogati zanimivo ubesedovanje, ilustracija pa čustvovanje in dialoge tako zelo podpira in jih nadgrajuje, da jih je moč tudi samostojno razbirati in ob njih raziskovati številne nadrobnosti.

Slikanica je v celoti zanimiv monolit, ki zgodbo napoveduje že v objemu platnic in jo časovno umešča z veznimi listi. Vmes vstopamo v ponavljajoče nabiranje ozimnice, ljubke pomenke, domisljice in tudi informacije o lastnostih in navadah vključenih živali. Pravljičica je prežeta z vrednotami, ki bogatijo vsakdan in osmišljajo sobivanje, saj izpostavlja medsebojno pomoč, deljenje, zabavo, povezanost, hvaležnost, prijateljstvo in gostoljubje.

Knjiga je namenjena predvsem otrokom v predšolskem obdobju in v zgodnjem bralnem obdobju.

ZAJČKOVA HIŠICA. Avtorica besedila **Anja Štefan**, avtorica ilustracij **Hana Stupica**. Mladinska knjiga, 2021.

Zajčkova hišica je ob ilustraciji Hane Stupica zaživela že leta 2015 v antologiji Anje Štefan *Svet je kakor ringaraja* in

leta 2018 na odru Lutkovnega gledališča Ljubljana. Obe avtorici sta v prvem skupnem slikaniškem ustvarjanju delo zastavili na novo in drugače.

Sporočilo živalske pravljice opogumljajoče izpostavlja pomen prijateljstva, solidarnosti in dobrosrčnosti. Z neverjetno naklonjenostjo in vedrino živali zajčku pomagajo v stiski in nas učijo, kako pomembna sta za našo srečo in trdnost tudi skupnost in sočutje. V *Zajčkovi hišici*, ki jo bogatijo zanimivi spoji proznega besedila s poezijo, nas očarajo zven, ritem ter večplastnost besedila.

Knjiga je prepričljiva tudi v likovnih pristopih. Že naslovnica, okvirjena v drobne lističe in gozdno rastlinje, ki so zavetja vseh v zgodbo vključenih živali, napoveduje inovativno krovno linijo in nadvse zanimivo ilustratorsko rešitev. Ilustracije so dvostranske, k bralcu prihajajo hkrati v več manjših delih, ki med seboj komunicirajo. Z izborom posnetka postaranega papirja, njegovih prebojev in živalskih oblačil, nas vodi v pretekli, nekoliko skrivnostni čas. Bogata kostumografija odstira oblačilno večplastnost, raznovrstne vzorce, gube, naramnice, gumbe in obrobe. Vse je izrisano z izjemno natančnostjo. Podobe bogatijo številni miniaturni drobcji, ki vabijo k mnogim vračanjem in raziskovanjem. Stupica se je odločila za mešano tehniko in za uporabo omejenega števila barv, ki slonijo predvsem na rjavih, modrih in rdečih odtenkih. Umirjeni zemeljski toni delujejo čisto. Upodobitve imajo pridih nečesa, kar je minilo, a je hkrati praznično.